

MD 37

Metodološki dokument

ISSN 1840 – 1074

UNAPREĐENJE KVALITETA STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA

Odsjek za Statistički poslovni registar i ekonomske klasifikacije

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku BiH

Sarajevo, 2014

Izdaje i štampa: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
Zelenih Beretki 26, 71 000 Sarajevo
Telefon: +387 33 91 19 11; Telefaks: +387 33 22 06 22
Elektronska pošta: bhas@bhas.ba;
Internet stranica: www.bhas.ba

Odgovara: Zdenko Milinović, direktor

Priprema: Odsjek za Statistički poslovni registar i ekonomske klasifikacije
Agencija za statistiku BiH

Lektura: Janja Jaković

Molimo korisnike Publikacije da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor

Sadržaj

SKRAĆENICE.....	3
UVOD.....	4
1. STATISTIČKI POSLOVNI REGISTAR – OSNOVNE INFORMACIJE	5
1.1. ULOGA	5
1.2. PRAVNI OSNOV	5
1.3. USPOSTAVA STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA.....	6
1.4. OBUHVAT	6
1.5. IZVORI PODATAKA	6
1.6. AŽURIRANJE I FREKVENCIJA AŽURIRANJA SPR	7
1.6.1. Ažuriranje SPR-a iz administrativnih registara.....	7
1.6.2. Ažuriranje SPR-a iz ostalih administrativnih izvora.....	8
1.6.3. Ažuriranje SPR-a iz statističkih istraživanja.....	8
1.7. RAZMJENA PODATAKA IZMEĐU TRI STATISTIČKE INSTITUCIJE U BIH.....	8
1.8. JEDINICE STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRAZ	9
1.8.1. Varijable na nivou pravne jedinice.....	9
1.8.2. Varijable na nivou preduzeća.....	9
1.8.3. Varijable na nivou lokalne jedinice	10
1.8.4. Veze između jedinica.....	10
1.8.5. Klasifikovanje po ekonomskoj djelatnosti	11
1.8.6. Klasifikovanje po veličini poslovnih subjekata	11
2. UNAPREĐENJE KVALITETA PODATAKA SPR-A KROZ STATISTIČKA ISTRAŽIVANJA	12
2.1. SPR ISTRAŽIVANJE O LOKALNIM JEDINICAMA	13
2.1.1. Obuhvat.....	14
2.1.2. Kriteriji i način izdvajanja preduzeća kojima su poslani upitnici.....	15
2.1.3. Prikupljanje podataka.....	15
2.1.4. Stope odgovora	16
2.1.5. Upotreba podataka iz Istraživanja o lokalnim jedinicama	17
2.2. ISTRAŽIVANJE O UNAPREĐENJU KVALITETA PODATAKA U SPR-U 2012.....	18
2.2.1. Obuhvat	18
2.2.2. Rezultati istraživanja.....	18
2.3. UNAPREĐENJE PODATAKA SPR-A KROZ STRUKTURNO POSLOVNO ISTRAŽIVANJE	19
2.3.1. Obuhvat.....	19
3. UNAPREĐENJE KVALITETA PODATAKA SPR-A	20
PRILOG 1. UPITNIK KORIŠTEN U ISTRAŽIVANJU O LOKALNIM JEDINICAMA.....	22

Skraćenice

SKRAĆENICA	OPIS
SPR	Statistički poslovni registar
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
BD	Brčko distrikt
FZS FBiH	Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine
RZS RS	Republički zavod za statistiku Republike Srpske
KD BiH 2010	Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010
NACE Rev.2	Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti Evropske unije
SPS	Strukturne poslovne statistike
CB BiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
EU	Evropska unija
EC	Evropska komisija

Uvod

Cilj ovog dokumenta je predstaviti osnovne informacije o Statističkom poslovnom registru (SPR), kao i njegovu ulogu u statističkoj proizvodnji Bosne i Hercegovine.

Prvi dio dokumenta sadrži osnovne informacije o Statističkom poslovnom registru.

U drugom dijelu su predstavljena statistička istraživanja koja su značajno uticala na unapređenje kvaliteta podataka u SPR-u.

Trećim dijelom je prikazan napredak u ažuriranju i unapređenju kvaliteta podataka Statističkog poslovnog registra u periodu od njegovog uspostavljanja na nivou Bosne i Hercegovine do danas.

1. Statistički poslovni registar – Osnovne informacije

1.1. Uloga

Statistički poslovni registar (SPR) predstavlja vitalnu ulogu u statističkom sistemu Bosne i Hercegovine. SPR je registar koji vodi i održava Agencija za statistiku BiH u saradnji s Federalnim zavodom za statistiku Federacije BiH, Republičkim zavodom za statistiku Republike Srpske i ekspozituroom Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu. Kao rezultat zajedničkog rada tri statističke institucije u BiH, SPR predstavlja bazu informacija o poslovnoj zajednici u BiH koja se koristi u statističke svrhe.

1.2. Pravni osnov

Zakoni na nivou države Bosne i Hercegovine:

- Zakon o statistici BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 26/04 i 42/04);
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 76/06, 100/08 i 32/10).

Zakoni i pravilnici na nivou entiteta Bosne i Hercegovine – Republika Srpska:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti i Registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 74/10);
- Uredba o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 119/10);
- Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata i vođenju registra poslovnih subjekata po djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 119/10).

Zakoni i pravilnici na nivou entiteta Bosne i Hercegovine – Federacija Bosne i Hercegovine:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/07);
- Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 80/11);
- Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/12).

Zakoni na nivou distrikta Bosne i Hercegovine – Brčko distrikt:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 8/07);
- Zakon o izmjenama Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 59/10).

Regulative na nivou Evropske unije:

- Regulation European Community (EC) No 177/2008 establishing a common framework for Business Registers for statistical purposes
- Regulation EC No 696/1993 on the statistical units and observation and analysis of the production system in the Community
- Regulation EC No 1893/2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2
- Recommendations Manual – BR for Statistical purpose.

1.3. Uspostava Statističkog poslovnog registra

Uspostavljanje zajedničkog modela Statističkog poslovnog registra na nivou Bosne i Hercegovine se odvijalo u periodu od 2006. do 2008. godine, kroz realizaciju CARDS Twinnig projekta. Uz koordinaciju sa ekspertima Statistike Danske, dizajniran je osnovni model kao i aplikacija SPR-a.

1.4. Obuhvat

SPR obuhvata poslovne subjekte i njihove dijelove na teritoriji Bosne i Hercegovine. Uključeni su svi poslovni subjekti (pravne i fizičke osobe) bez obzira na veličinu i djelatnost koju obavljaju.

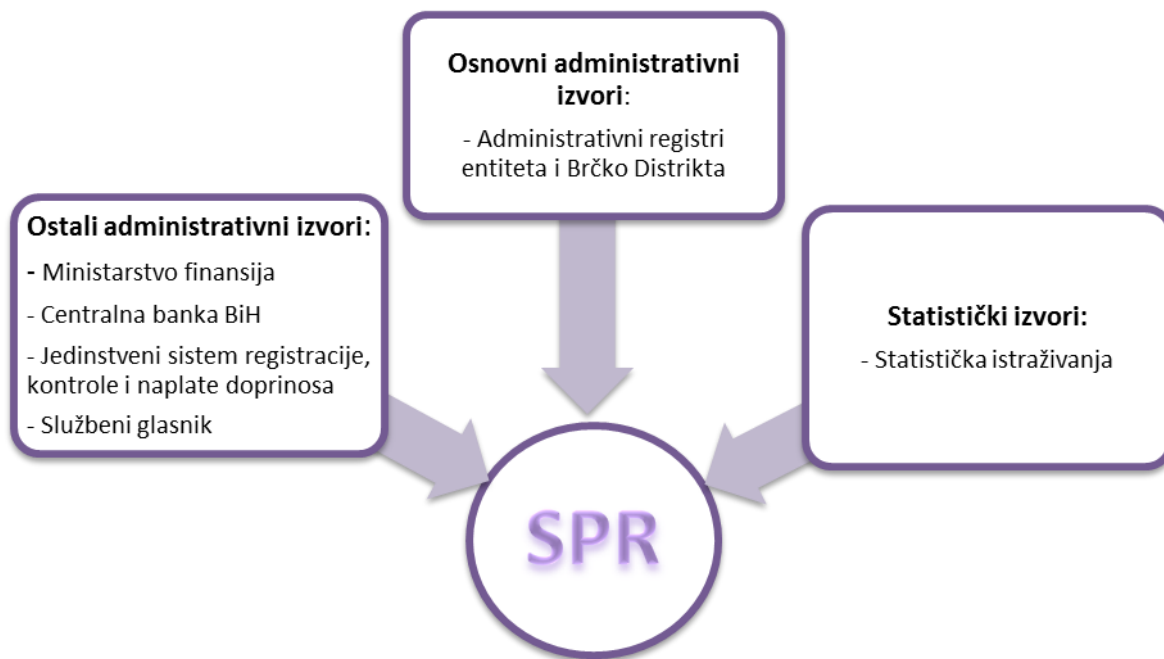
1.5. Izvori podataka

Osnovni izvori informacija o poslovnoj zajednici za SPR predstavljaju administrativni registri (administrativne evidencije o pravnim subjektima u entitetskim institucijama), statistički izvori (informacije prikupljene kroz različita statistička istraživanja) i ostali administrativni izvori.

Administrativni registri entiteta i Brčko distrikta predstavljaju osnovni izvor odnosno podlogu za Statistički poslovni registar. Uvažavajući činjenicu da svi poslovni subjekti imaju pravnu obavezu registracije u administrativnim registrima, važno je naglasiti da se preuzimanjem podataka iz pomenutih registara, osigurava potpuna pokrivenost svih registrovanih poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini. Ovi se podaci dopunjavaju i ažuriraju informacijama iz ostalih administrativnih izvora, kao i povratnim informacijama iz statističkih istraživanja.

Izvori podataka koji se koriste za ažuriranje SPR-a, prikazani su na Slici 1.

Slika 1. Izvori podataka za Statistički poslovni registar

1.6. Ažuriranje i frekvencija ažuriranja SPR

Agencija za statistiku BiH u saradnji s entitetskim statističkim institucijama, vodi i održava konzistentnost podataka Statističkog poslovnog registra. Ažuriranje SPR-a se odvija u entitetskim zavodima i ekspozituri Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu, na osnovu metodoloških uputstava koje priprema Agencija u skladu sa preporukama Evropske unije.

Podloga za ažuriranje SPR-a, kako je prethodno objašnjeno, su podaci iz administrativnih registara, statističkih izvora i ostalih administrativnih izvora.

Kako se ne bi ugrozilo zajedničko jezgro sistema, sve metodološke izmjene koje se naprave u SPR-u, moraju biti dogovorene od strane SPR tima tri statističke institucije.

1.6.1. Ažuriranje SPR-a iz administrativnih registara

Statistički zavodi u entitetima i Ekspozitura Brčko distrikta BiH, mjesečno dobivaju podatke iz administrativnih registara. Na osnovu ovih podataka, novoosnovani poslovni subjekti se automatski uključuju u Statistički poslovni registar, a na isti se način preuzimaju i promjene u identifikacionim i demografskim karakteristikama već evidentiranih subjekata u SPR-u. Ažuriranje podacima koji dolaze iz administrativnih registara najvećim dijelom se provodi automatski po tačno propisanim procedurama.

1.6.2. Ažuriranje SPR-a iz ostalih administrativnih izvora

Pored podataka koji se preuzimaju iz administrativnih poslovnih registara, kao izvori za ažuriranje SPR-a koriste se i podaci iz **Centralnog registra transakcijskih računa Centralne banke BiH**. Agencija za statistiku BiH preuzima podatke od Centralne banke dva puta godišnje te entitetima i BD dostavlja podatke koji se odnose na subjekte za koje su oni odgovorni. Podaci Centralnog registra transakcijskih računa Centralne banke se koriste prilikom odlučivanja o promjeni statusa aktivnosti preduzeća.

Uspostavom **Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa** koji vode i održavaju Porezne uprave entiteta, statističkim institucijama je omogućen pristup i korištenje podatka o broju zaposlenih u statističke svrhe. Podaci iz ovog izvora se odnose na tekuću godinu, za razliku od podataka iz finansijskih izvještaja, tako da se na taj način prate promjene podataka o zaposlenim (povećanje ili smanjenje u toku godine). Takođe, ove informacije se mogu uzeti u obzir kod odlučivanja o promjeni statusa aktivnosti preduzeća.

Prema informacijama iz **službenih glasnika** koriguje se status aktivnosti za preduzeća koja su pokrenula postupak gašenja, stečaja ili likvidacije.

1.6.3. Ažuriranje SPR-a iz statističkih istraživanja

Ažuriranje SPR-a podacima koji dolaze iz statističkih istraživanja se obavlja ručno. Za sada je ažuriranje omogućeno samo zaposlenim u Odsjeku za statistički poslovni registar u entitetskim statističkim institucijama i Ekspozituri Brčko distrikta. Nakon dobivenih saznanja iz statističkog istraživanja, informacije se provjeravaju kroz dodatne izvore podataka kao što su: ostala statistička istraživanja, podaci iz Poreznih uprava, podaci Centralne banke BiH, informacije iz Službenog glasnika, informacije sa internetskih stranica itd. Nakon što informacije prođu dodatne kontrole, pristupa se ručnom ažuriranju podataka pojedinih poslovnih subjekata.

1.7. Razmjena podataka između tri statističke institucije u BiH

Razmjena informacija o individualnim jedinicama između svih statističkih institucija se obavlja kvartalno, u tačno određenim vremenskim intervalima. Ažurirane registre entitetski zavodi i ekspozitura u Brčko distriktu, dostavljaju Agenciji za statistiku BiH. Nakon objedinjavanja i kontrole konzistentnosti podataka, kompletnu ažuriranu bazu SPR-a, Agencija prosljeđuje entitetskim zavodima za statistiku. Na ovaj način je uspostavljena jedinstvena baza Statističkog poslovnog registra u Bosni i Hercegovini.

1.8. Jedinice statističkog poslovnog registra

Jedinice koje se nalaze u Statističkom poslovnom registru su:

Administrativne jedinice

- Pravna jedinica
- Lokalna pravna jedinica

Statističke jedinice

- Preduzeće
- Lokalna jedinica

1.8.1. Varijable na nivou pravne jedinice

Identifikacione varijable:

- Identifikacioni broj (trinaestocifreni porezni broj);
- Matični broj (samo za subjekte sa sjedištem u entitetu Republika Srpska);
- Naziv (puni i skraćeni), Adresa (ulica i broj, poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet), Telefon, Fax, E-mail.

Demografske varijable:

- Datum registracije
- Datum gašenja

Ekonomске/stratifikacione varijable:

- Status aktivnosti
- Pravni oblik
- Vlasništvo
- Porijeklo kapitala

Ostale varijable:

- Transakcijski računi CB BiH

1.8.2. Varijable na nivou preduzeća

Identifikacione varijable:

- Statistički identifikacioni broj;
- Naziv, (puni i skraćeni), Adresa (ulica i broj, poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet), Telefon, E-mail;
- Identifikacioni broj pravne jedinice kojoj preduzeće odgovara u administrativnom registru.

Demografske varijable:

- Datum registracije (iz administrativnog registra);
- Datum gašenja (iz administrativnog registra);
- Datum promjene (u statističkom poslovnom registru).

Ekonomске/stratifikacione varijable:

- Status aktivnosti;
- Glavna i sporedne djelatnosti (moguće upisati 3 sporedne djelatnosti);
- Zaposlenost;
- Prihod.

1.8.3. Varijable na nivou lokalne jedinice

Identifikacione varijable:

- Statistički identifikacioni broj;
- Naziv i Adresa (ulica i broj , poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet);
- Statistički identifikacioni broj preduzeća kojoj lokalna jedinica pripada.

Demografske varijable:

- Datum registracije (iz administrativnog registra);
- Datum gašenja (iz administrativnog registra);
- Datum promjene (u statističkom poslovnom registru).

Ekonomске/stratifikacione varijable:

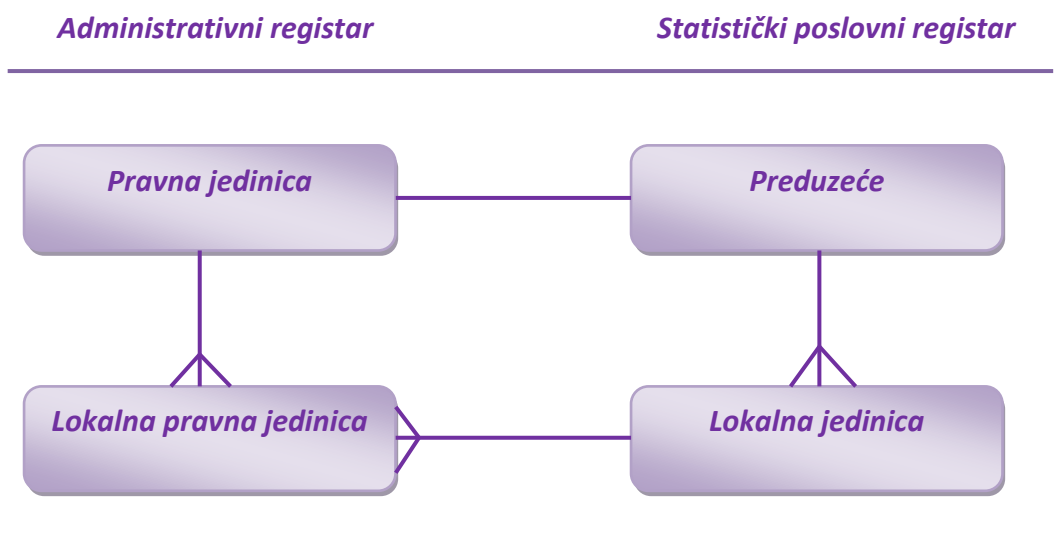
- Status aktivnosti;
- Glavna i sporedne djelatnosti (moguće upisati 3 sporedne djelatnosti).

1.8.4. Veze između jedinica

Jedinice, kako u administrativnom tako i statističkom registru, imaju odgovarajuće međusobne veze (Slika 2.):

- *pravna jedinica i preduzeće* - za svaku pravnu jedinicu kreirano je jedno preduzeće;
- *pravna jedinica i lokalna pravna jedinica*;
- *preduzeće i lokalne jedinice* - razlikujemo vezu između preduzeća i glavne lokalne jedinice i vezu između preduzeća i ostalih lokalnih jedinica;
- *lokalne pravne jedinice i odgovarajuće lokalne jedinice*.

Slika 2. Veze između administrativnih i statističkih jedinica

Veze između pravnih i statističkih jedinica su usklađene sa preporukama Evropske unije i uporedive su sa vezama koje se formiraju u zemljama članicama EU.

Kako je već gore navedeno, sva preduzeća u SPR-u osim poreznog identifikacionog broja, imaju i statistički identifikacioni broj kao vezu između administrativnih i statističkih jedinica.

1.8.5. Klasifikovanje po ekonomskoj djelatnosti

Razvrstavanje poslovnih subjekata i njihovih dijelova po djelatnostima koje obavljaju se vrši prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 (KD BiH 2010). KD BiH 2010 je važeća klasifikacija djelatnosti usaglašena na nivou Bosne i Hercegovine, zasnovana na Statističkoj klasifikaciji ekonomskih djelatnosti Evropske unije – NACE Rev. 2. Prema KD BiH 2010 najniži nivo klasifikovane ekonomske djelatnosti je nivo razreda (četiri cifre).

1.8.6. Klasifikovanje po veličini poslovnih subjekata

Za klasifikaciju poslovnih subjekata po veličini, prema preporukama Evropske unije, koriste se dva kriterija: zaposlenost i promet.

U skladu sa sporazumom postignutim između tri statističke institucije u BiH, podaci o broju zaposlenih i podaci o finansijama poslovnih subjekata, razmjenjuju se jednom godišnje u kategorijama, a ne na individualnoj osnovi.

Kategorije veličine koje se koriste u SPR-u su prikazane u tabelama ispod:

Tabela 1. Kategorije zaposlenih prema kriteriju broja zaposlenih

Kategorija zaposlenih	Broj zaposlenih
Kategorija 1	0 – 9 zaposlenih
Kategorija 2	10 – 19 zaposlenih
Kategorija 3	20 – 49 zaposlenih
Kategorija 4	50 – 249 zaposlenih
Kategorija 5	250 i više zaposlenih

Tabela 2. Kategorije finansija prema kriteriju ukupnih finansijskih podataka

Kategorija finansijskih podataka	Finansijski podatak
Kategorija 1	0 - 99.999
Kategorija 2	100.000 – 499.999
Kategorija 3	500.000 – 3.999.999
Kategorija 4	4.000.000 – 19.999.999
Kategorija 5	20.000.000 – 99.999.999
Kategorija 6	100.000.000 i više

2. Unapređenje kvaliteta podataka SPR-a kroz statistička istraživanja

Jedan od osnovnih zadataka Statističkog poslovnog registra je biti osnovna baza podataka za provođenje statističkih istraživanja, te pružiti korisnicima što je moguće viši nivo kvaliteta podataka sa kojima raspolaže. Podaci koji se preuzimaju iz administrativnih izvora, dodatno se ažuriraju informacijama prikupljenim kroz statistička istraživanja. Odsjek SPR-a ulaže dodatne napore kako bi podigao nivo korištenja SPR-a kao osnovne baze za okvir statističkih istraživanja s jedne strane, i prikupio što više povratnih informacija iz statističkih istraživanja i time omogućio bolji kvalitet podataka potrebnih za statističku proizvodnju, s druge strane.

Petogodišnjim planom razvoja SPR-a (2013-2017.), koji je potpisan od strane direktora tri statističke institucije, planirano je unapređenje kvaliteta podataka SPR-a kroz statistička istraživanja kao i kroz posebna SPR istraživanja. Predviđeno je da se posebna SPR istraživanja provode u skladu sa potrebama korisnika SPR-a.

Početakom 2012. godine, SPR tim koji čine predstavnici tri statističke institucije u BiH, razmatrao je plan unapređenja kvaliteta podataka SPR-a. Dogovoreno je da se podaci SPR-a prvenstveno unaprijede povratnim informacijama iz *Godišnjeg strukturnog poslovnog istraživanja*, koje predstavlja jedno od najobuhvatnijih istraživanja na nivou BiH. Takođe, provedena su dva posebna istraživanja, prvo tokom 2012. godine *Istraživanje o unapređenju kvaliteta podataka u SPR-u* i drugo tokom 2013. godine *Istraživanje o lokalnim jedinicama*.

Metodologija i rezultati provedenih istraživanja u 2012. godini, *Godišnjeg strukturnog poslovnog istraživanja* i *Istraživanja o unapređenju kvaliteta podataka u SPR-u*, je publikovana u 2013. godini.¹ Ovdje ćemo ukratko navesti rezultate spomenutih istraživanja.

Način realizacije i rezultati *Istraživanja o lokalnim jedinicama*, koje je provedeno u 2013. godini, bit će opisan u nastavku.

2.1. SPR istraživanje o lokalnim jedinicama

Shodno potrebama korisnika SPR-a, u 2013. godini provedeno je *Istraživanje za unapređenje kvaliteta podataka o lokalnim jedinicama u SPR-u*.

Istraživanje je provedeno s ciljem prikupljanja podatka o lokacijama na kojima navedeni poslovni subjekt obavlja svoje djelatnosti. Uporedo s tim, imalo je za cilj i unapređenje kvaliteta šifre djelatnosti, adresnih podataka i statusa aktivnosti lokalnih jedinica evidentiranih u Statističkom poslovnom registru.

Planiranju i realizaciji istraživanja o lokalnim jedinicama prethodila je veoma detaljna i obuhvatna analiza svih lokalnih jedinica u SPR-u. Analiza se odnosila na broj lokalnih jedinica, lokaciju, vezu sa odgovarajućim preduzećem i šifre djelatnosti. Posebna pažnja je usmjerena ka glavnoj i sporednim šiframa djelatnosti lokalnih jedinica.

Analizom je uočeno da veliki broj lokalnih jedinica ima, pored glavne šifre djelatnosti, i jednu do tri sporedne djelatnosti. Uz konsultaciju eksperata iz Danske statistike, dogovoreno je da se broj sporednih djelatnosti svede na minimum.

¹ Publikacija „Metodologija i rezultati provedenog istraživanja za unapređenje kvaliteta podataka u Statističkom poslovnom registru u 2012. godini“ je dostupna na web stranici Agencije za statistiku BiH, www.bhas.ba

Agencija za statistiku je sačinila metodološko uputstvo te zajedno sa entitetskim zavodima, realizovala aktivnost „čišćenja“ djelatnosti lokalnih jedinica kako bi se stvorio ambijent za pripremu istraživanja o unapređenju kvaliteta podataka o lokalnim jedinicama.

2.1.1. Obuhvat

Istraživanjem su obuhvaćena aktivna preduzeća iz Statističkog poslovnog registra koja su, prema glavnoj djelatnosti, svrstana u slijedeća područja djelatnosti²:

B - „Vađenje ruda i kamena“

C - „Prerađivačka industrija“

D - „Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija“

E - „Snabdjevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša“

F - „Građevinarstvo“

G - „Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“

H - „Prevoz i skladištenje“

I - „Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)“

J - „Informacije i komunikacije“

L - „Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti“

M - „Stručne, naučne i tehničke djelatnosti“

N - „Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti“

P - „Obrazovanje“

Q - „Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite“

S - „Ostale uslužne djelatnosti“ (oblasti 95 i 96)

S obzirom da navedena područja djelatnosti ujedno predstavljaju kriterij za izbor okvira uzorka Strukturnih poslovnih statistika (SPS) za „Godišnje strukturno poslovno statističko

² Navedena područja djelatnosti predstavljaju kriterij za izbor okvira uzorka Strukturnih poslovnih statistika za „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje“

istraživanje”, koje provodi Agencija za statistiku BiH zajedno sa entitetskim institucijama, dogovoreno je da taj kriterij, zbog velikog obuhvata jedinica, ostane isti i za “Istraživanje o lokalnim jedinicama”.

Konačan izbor jedinica u uzorku SPS istraživanja je poslužio za definisanje kriterija izbora jedinica za SPR istraživanje o lokalnim jedinicama.

2.1.2. Kriteriji i način izdvajanja preduzeća kojima su poslani upitnici

U izbor jedinica za Istraživanje o unapređenju kvaliteta podataka o lokalnim jedinicama za nivo entiteta, uključena su preduzeća koja su na dan 31. 03. 2013. godine zadovoljavala slijedeće kriterije:

- glavna djelatnost preduzeća pripada gore navedenim područjima djelatnosti;
- podnijela su finansijske izvještaje za 2011. godinu;
- imaju 10 ili više zaposlenih;
- imaju jednu ili više aktivnih lokalnih jedinica koje imaju više od jedne sporedne djelatnosti.

Kriteriji za izbor jedinica za Brčko distrikt su zbog manjeg obima populacije, bili prošireni te su u konačnici uključena preduzeća koja su na dan 31. 03. 2013. godine zadovoljavala slijedeće kriterije:

- glavna djelatnost preduzeća pripada gore navedenim područjima djelatnosti;
- podnijela su finansijske izvještaje za 2011. godinu;
- imaju 2 ili više zaposlenih a nisu obuhvaćeni finalnim SPS uzorkom;
- imaju 10 ili više zaposlenih a nisu obuhvaćeni finalnim SPS uzorakom - iz ovog skupa su isključena preduzeća koja imaju samo glavnu lokalnu jedinicu sa jednom šifrom djelatnosti.

Na konačne liste izdvojeno je ukupno **1.836** preduzeća na nivou **BiH**. Od ukupnog broja izdvojenih preduzeća na konačne liste, 695 su preduzeća iz Federacije BiH, 902 su preduzeća iz Republike Srpske, a 239 preduzeća je iz Brčko distrikta.

2.1.3. Prikupljanje podataka

Na upitnicima su se, za nivo preduzeća, prikupljali slijedeći podaci: Naziv preduzeća, ID broj, E-mail i Broj lokacija na kojima preduzeće obavlja djelatnost. Svi podaci, osim broja lokacija na kojem preduzeće obavlja svoje djelatnosti, bili su preštampani sa podacima kojima raspolaže SPR.

Upitnik je koncipiran tako da sadrži dva dijela:

I dio - Lokalne jedinice prema evidenciji Statističkog poslovnog registra

U ovom dijelu su preštampani slijedeći podaci: Statistički broj, Matični broj (samo za RS), Općina, Naselje, Ulica i broj, Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31. 03. 2013.), Naziv djelatnosti, Šifra djelatnosti i Broj zaposlenih po djelatnostima.

Ispod svakog preštampanog podataka (osim statističkog broja) ostavljen je prazan prostor i izvještajne jedinice su zamoljene da upišu ispravne podatke ukoliko već upisani podaci nisu tačni.

Također, izvještajne jedinice su zamoljene da upišu ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji sa stanjem 31. 03. 2013. i ukoliko poslovni subjekat, pored navedenih, obavlja još neku djelatnost, upiše Naziv djelatnosti, Šifru djelatnosti i Broj zaposlenih u prazan red ispod.

II dio - Lokalne jedinice koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra

Ukoliko poslovni subjekat obavlja djelatnost/i na lokacijama koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra, zamoljeni su da upišu slijedeće podatke: Adresne podatke, Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji, Naziv djelatnosti, Šifru djelatnosti i Broj zaposlenih.

Kako bi upitnici bili korektno popunjeni, na upitnicima je bila navedena definicija lokalne jedinice, broja zaposlenih i kratko uputstvo.

Primjer upitnika korištenog u SPR istraživanju dan je u Prilogu 1.

2.1.4. Stope odgovora

Stopa odgovora na **nivou BiH** bila je **84,6%**. Posmatrano po entitetima i DB, stopa odgovora u FBiH je bila 90,8%, u RS 91,2%, a u DB 41,8%. (Tabela 3.)

Tabela 3. Stopa odgovora u istraživanju o lokalnim jedinicama

	Broj preduzeća u istraživanju	Broj preduzeća koja su odgovorila na upitnik	Stopa odgovora
Federacija BiH	695	631	90,8%
Republika Srpska	902	823	91,2%
Brčko Distrikt	239	100	41,8%
Bosna i Hercegovina	1 836	1 554	84,6%

2.1.5. Upotreba podataka iz Istraživanja o lokalnim jedinicama

Od ukupnog broja preduzeća koja su obuhvaćena istraživanjem na nivou BiH, za 27 preduzeća se došlo do saznanja o promjeni statusa aktivnosti. Od toga je šest preduzeća, u Statističkom poslovnem registru, dobilo status aktivnosti *Neaktivan* dok je 20 preduzeća dobilo status aktivnosti *Mirujući*.

Od ukupnog broja preduzeća koja su odgovorila na upitnik na nivou BiH, u SPR-u je ažurirano **6,7%** šifara glavne djelatnosti na nivou **preduzeća**. (Tabela 4.)

Tabela 4. Ažurirane šifre djelatnosti na preduzećima i lokalnim jedinicama

	Preduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti preduzeća	
	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	1 554	84,6%	105	6,7%

Ukupan broj ažuriranih **lokalnih jedinica** iznosio je 1 468. Od tog broja, kod 175 lokalnih jedinica je ažurirana šifra djelatnosti. Procentualno, samo 0,1% šifri djelatnosti u SPR-u, nije bilo u skladu sa djelatnošću koju pomenute lokalne jedinice zaista obavljaju.

Kroz istraživanje se uspjelo doći do saznanja o novim lokalnim jedinicama odnosno lokalnim jedinicama koje nisu bile obuhvaćene Statističkim poslovnim registrom. Posmatrajući broj preduzeća koja su obuhvaćena ovim istraživanjem, na nivou BiH, u SPR su zabilježene 162 nove lokalne jedinice, što je obogatilo obuhvat lokalnih jedinica u SPR-u.

2.2. Istraživanje o unapređenju kvaliteta podataka u SPR-u 2012

Istraživanje za unapređenje kvaliteta podataka u SPR-u provedeno je s ciljem unapređenja kvaliteta glavne šifre djelatnosti, adresnih podataka i naziva preduzeća u Statističkom poslovnom registru. Ovo istraživanje je prvi put provedeno u 2012. godini. Metodologija i rezultati provedenih istraživanja za unapređenje kvaliteta podataka u Statističkom poslovnom registru u 2012. godini je publikovana u 2013. godini i detaljno opisuje realizaciju istraživanja.³

Ovdje ćemo ukratko navesti samo dio rezultata provedenog istraživanja koji se odnose na ažurirane šifre glavne djelatnosti i adresnih podataka preduzeća, kako bi se dao uvid u aktivnosti koje su realizovane prethodnih godina s ciljem unapređenja kvaliteta podataka u SPR-u.

2.2.1. Obuhvat

Istraživanjem za unapređenje kvaliteta podataka u SPR-u obuhvaćena je populacija⁴ od ukupno **1.688** preduzeća na nivou **BiH**. Od ukupnog broja izdvojenih preduzeća na konačne liste, 978 su preduzeća iz Republike Srpske, 693 su preduzeća iz Federacije BiH, a 17 preduzeća je iz Brčko distrikta.

2.2.2. Rezultati istraživanja

Od ukupnog broja preduzeća koja su odgovorila na upitnik na nivou BiH ažurirano je 27,8 % šifara glavne djelatnosti preduzeća i 5,9% adresnih podataka (Tabela 5).

Tabela 5. Ažuriranje šifara glavne djelatnosti i adresnih podataka iz SPR istraživanja

	Preduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti preduzeća		Ažurirani adresni podaci	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	1 003	59,4%	279	27,8%	59	5,9%

³ Ibid., p. 13

⁴ Ibid., p. 14

2.3. Unapređenje podataka SPR-a kroz Strukturno poslovno istraživanje

Prema dogovoru kroz IPA 2008 Twinning projekt, podaci prikupljeni kroz istraživanje Strukturnih poslovnih statistika (SPS) u 2012. godini, korišteni su za unapređenje kvaliteta šifara glavne djelatnosti, adresnih podataka i naziva preduzeća u SPR-u.

Kako bi podatke prikupljene kroz SPS istraživanje bilo moguće koristiti u te svrhe, obrazac SPS istraživanja je prilagođen toj namjeni.

2.3.1. Obuhvat

Okvir za izbor uzorka napravljen je na osnovu podataka SPR-a sa stanjem 31. 12. 2011. godine.

U Bosni i Hercegovini broj jedinica u okviru za uzorak je iznosio 24 229. Iz okvira uzorka izabran je uzorak od 11 139 jedinica za BiH, od čega za Federaciju BiH 6 748 jedinice, za Republiku Srpsku 3 838 jedinica i 553 jedinica za Brčko distrikt BiH.

U **procentualnim iznosima**, od ukupnog broja preduzeća koja su odgovorila na upitnik na nivou **BiH** kao što se vidi iz Tabele 6., u SPR-u ažurirano je: šifre **glavne djelatnosti** kod **5,7%** preduzeća, **adresni podaci** kod **0,6%** preduzeća i **naziv** kod **0,1%** preduzeća u SPR-u.

Tabela 6. Ažuriranje šifara glavne djelatnost, adresnih podataka i naziva preduzeća iz SPS istraživanja

	Preduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti preduzeća		Ažurirani adresni podaci		Ažurirani nazivi preduzeća	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	7.615	68,4%	432	5,7%	46	0,6%	10	0,1%

Uvidom u rezultate provedenog istraživanja, evidentno je da broj ažuriranih podataka o šifri djelatnosti u SPR-u nije velik. Konsekventno, 5,7% ažuriranih šifri djelatnosti govori u korist kvaliteta posmatranih podataka u SPR-u. U prilog tome govori i činjenica da obuhvat SPS istraživanja iznosi više od 80% preduzeća koja predstavljaju okvir za provođenje statističkih istraživanja.

3. Unapređenje kvaliteta podataka SPR-a

Tokom 2014. godine izvršene su detaljne analize unutar baze SPR s ciljem evidentiranja broja promjena koje su realizovane u svrhu unapređenja kvaliteta podataka.

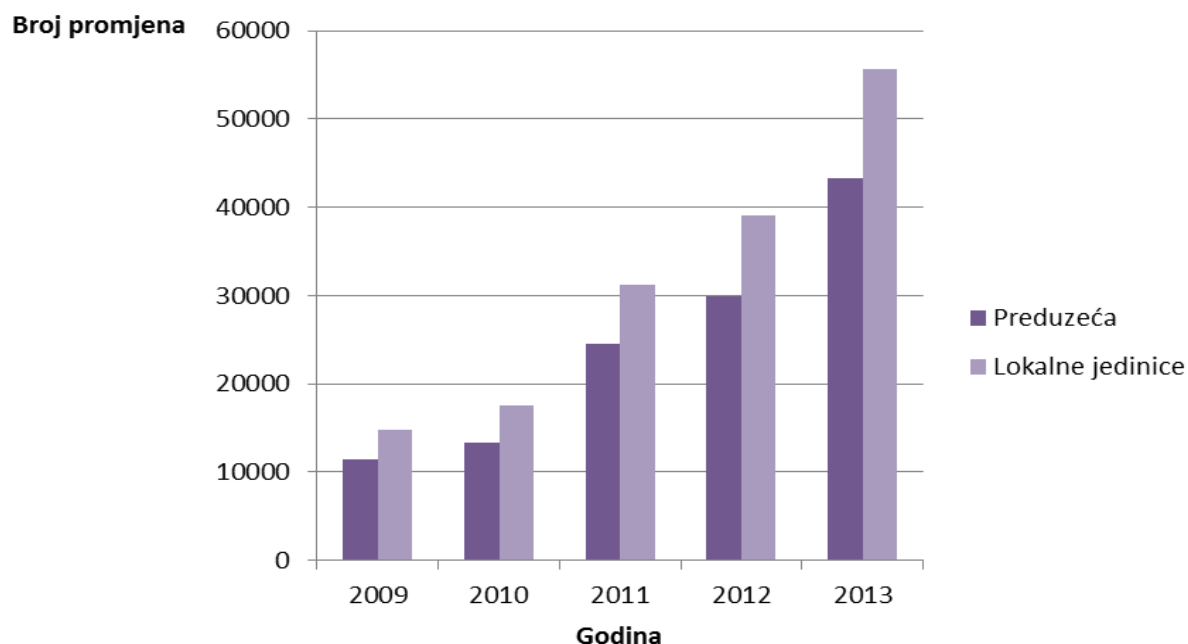
Od perioda uspostavljanja SPR-a na nivou Bosne i Hercegovine, od augusta 2009. do danas, nivo kvaliteta podataka je imao uzlaznu putanju. Posmatramo li broj promjena prilikom ažuriranja podataka u SPR-u tokom jedne godine, realno je uočiti da se broj promjena kroz godine rapidno uvećavao. Uloženi su dodatni napori kako bi se evidentirale sve promjene na poslovnim subjektima, kako iz administrativnih tako i iz statističkih izvora, relevantne za statističku proizvodnju.

Tabela 7. Broj promjena na preduzećima i lokalnim jedinicama, 2009-2013.

Godina	Broj promjena na preduzećima	Broj promjena na lokalnim jedinicama
2009	11 493	14 746
2010	13 385	17 598
2011	24 598	31 200
2012	29 897	39 106
2013	43 328	55 590
Ukupno	122 701	158 240

U Tabeli 7. prikazan je broj promjena, odnosno ažuriranih informacija na preduzećima i njihovim lokalnim jedinicama u periodu od 2009. do 2013. godine. U 2013. godini, broj promjena je znatno veći nego u 2009. godini, kako na nivou preduzeća, tako i na nivou lokalnih jedinica. To je rezultat realizacije planiranih aktivnosti u cilju unapređenja kvaliteta podataka od strane SPR tima sve tri statističke institucije.

Grafikon 1. Promjene na preduzećima i lokalnim jedinicama, 2009-2013.

Administrativni registri predstavljaju izuzetno dobru podlogu za bazu informacija za SPR u BiH, što je ujedno i metodološka preporuka i standard zemalja članica Evropske unije. S obzirom da se SPR dodatno unapređuje podacima iz ostalih administrativnih izvora i podacima iz statističkih istraživanja, moguće je ostvariti nivo kvaliteta podataka koji zadovoljava sve korisnike SPR-a. Ovakvim načinom rada, Statistički poslovni registar u Bosni i Hercegovini, bilježi pozitivan trend unapređenja kvaliteta podataka. (Grafikon 1.)

Petogodišnji razvojni plan SPR-a, koji je usvojen od strane tri statističke institucije u BiH, je predvidio aktivnosti koje će u narednim godinama osigurati unapređenje kvaliteta Statističkog poslovnog registra. Između ostalog, planirane su aktivnosti uvođenja novih karakteristika u SPR kao što su Grupe preduzeća, Institucionalni sektor i Poslovna demografija. Realizacijom pomenutih aktivnosti, Statistički poslovni registar u Bosni i Hercegovini će biti u potpunosti usaglašen sa standardima i preporukama Evropske unije.

Prilog 1. Upitnik korišten u Istraživanju o lokalnim jedinicama

BOSNA I HERCEGOVINA
AGENCIJA ZA STATISTIKU
BOSNE I HERCEGOVINE
PODRUŽNICA/EKSPOZITURA BRČKO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЕКСПОЗИТУРА БРЧКО

SPR/2013

Zakon o Statistici BiH " Službeni glasnik
BiH" br. 26/04 i 42/04

ISTRAŽIVANJE O LOKALNIM JEDINICAMA

Svrha Istraživanja o lokalnim jedinicama je prikupiti podatke o lokacijama na kojima navedeni poslovni subjekt obavlja svoje djelatnosti.

Lokalna jedinica je lokacija određena općinom, naseljem, ulicom i brojem gdje poslovni subjekt obavlja jednu ili više djelatnosti. Za navedene lokalne jedinice (Dio I), potrebno je:

- ukoliko su navedeni adresni podaci nekorektno upisani, upisati ispravak u prazan red ispod;
- upisati ukupan broj zaposlenih na lokaciji sa stanjem 31.03.2013;
- upisati broj zaposlenih za svaku navedenu djelatnost, ukoliko se djelatnost ne obavlja upisati nulu "0";
- ukoliko poslovni subjekt, pored navedenih, obavlja još neku djelatnost, upisati naziv djelatnosti, šifru djelatnosti i broj zaposlenih u prazan red ispod;

Za lokalne jedinice koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra (Dio II), a poslovni subjekt na tim lokacijama obavlja djelatnosti, upisati: adresne podatke, ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji, naziv djelatnosti, šifru djelatnosti i broj zaposlenih.

Naziv i šifru djelatnosti upisati u skladu sa Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 47/10).

Broj zaposlenih predstavlja stanje krajem mjeseca prema kadrovskoj evidenciji. Zaposleni su sva lica koja imaju zasnovan radni odnos na neodređeno ili određeno radno vrijeme sa punim ili nepunim radnim vremenom.

_____ ID broj

_____ naziv poslovnog subjekta

_____ Ukupan broj lokacija na kojima poduzeće obavlja djelatnosti

_____ molimo upišite e-mail adresu

DIO I LOKALNE JEDINICE PREMA EVIDENCIJI STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA

Općina _____ Statistički broj

Naselje _____

----- opština ----- naselje -----

Ulica i broj _____

----- ulica i broj -----

Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Broj zaposlenih po djelatnostima

Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
_____ naziv djelatnosti	<input type="text"/>	<input type="text"/>

šifra

Općina _____ Statistički broj

Naselje _____

----- opština ----- naselje -----

Ulica i broj _____

----- ulica i broj -----

Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Broj zaposlenih po djelatnostima

Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	<input type="text"/>	<input type="text"/>
_____ naziv djelatnosti	<input type="text"/>	<input type="text"/>

šifra

ID Broj **II. DIO LOKALNE JEDINICE KOJE NISU OBUHVAĆENE EVIDENCIJOM STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA**Općina Naselje Ulica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Općina Naselje Ulica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Općina Naselje Ulica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik Telefon: Potpis odgovorne osobe Datum

M.P.